Slovenska Istra v geografski perspektivi

Zbornik znanstvenega sestanka ob 25-letnici Oddelka za geografijo Univerze na Primorskem, Fakultete za humanistične študije

Koper, 18. september 2026

UNIVERSITÀ DEL LITORALE
UNIVERZA NA PRIMORSKEM

FACOLTÀ DI STUDI UMANISTICI
FAKULTETA ZA HUMANISTIČNE ŠTUDIJE

DIPARTIMENTO DI GEOGRAFIA
ODDELEK ZA GEOGRAFIJO

Slovenska Istra v geografski perspektivi
Zbornik znanstvenega sestanka ob 25-letnici
Oddelka za geografijo Univerze na Primorskem,
Fakultete za humanistične študije
Koper, 18. september 2026

Uredniki · Valentina Brečko Grubar, Miha Koderman, Adrijana Perkon in Mojca Poklar Žigante
Fotografije · Miha Koderman, Adrijana Perkon, Mojca Poklar Žigante
in arhiv Oddelka za geografijo
Organizacijski odbor znanstvenega sestanka · Valentina Brečko Grubar, Simon Kerma,
Miha Koderman, Adrijana Perkon, Mojca Poklar Žigante in Miha Rajh
Znanstveni odbor znanstvenega sestanka · Valentina Brečko Grubar, Matej Gabrovec,
Anton Gosar, Simon Kerma, Miha Koderman, Gregor Kovačič, Stanko Pelc,
Mojca Poklar Žigante, Tadej Slabe in Matija Zorn
Oblikovanje in stavek · Alen Ježovnik

Izdala in založila · Založba Univerze na Primorskem
Titov trg 4, 6000 Koper · hippocampus.si
Glavna urednica · Simona Kustec
Vodja založbe · Alen Ježovnik
Koper · 2026

© 2026 Avtorji

Brezplačna elektronska izdaja
https://www.hippocampus.si/ISBN/978-961-293-610-5.pdf
https://www.hippocampus.si/ISBN/978-961-293-611-2/index.html
https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5

CC BY-SA

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili
v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 290035715
ISBN 978-961-293-610-5 (PDF)
ISBN 978-961-293-611-2 (HTML)

Kazalo

Četrt stoletja izobraževanja, raziskovanja in povezovanja prostora · 4

Slovenska Istra v geografski perspektivi · 22

Program znanstvenega sestanka · 27

Povzetki · 29

Četrt stoletja izobraževanja, raziskovanja in povezovanja prostora: 25 let Oddelka za geografijo Univerze na Primorskem, Fakultete za humanistične študije

Valentina Brečko Grubar
Oddelek za geografijo, Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem · valentina.brecko.grubar@fhs.upr.si

Miha Koderman
Oddelek za geografijo, Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem · miha.koderman@fhs.upr.si

Adrijana Perkon
Oddelek za geografijo, Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem · adrijana.perkon@fhs.upr.si

Mojca Poklar Žigante
Oddelek za geografijo, Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem · mojca.poklar@fhs.upr.si

Razvoj Oddelka za geografijo skozi 25 let delovanja

Oddelek za geografijo Univerze na Primorskem (UP), Fakultete za humanistične študije (FHŠ) je bil ustanovljen leta 2001 kot eden izmed prvih dveh oddelkov novonastale fakultete. Skupaj z drugimi začetnimi akademskimi pobudami je pomembno prispeval k oblikovanju študijske dejavnosti in temeljev v razvoju FHŠ ter leta 2003 ustanovljene UP. Njegovo delovanje je bilo že od samega začetka zaznamovano s stikom med Sredozemljem, Krasom, Alpami in Balkanskim polotokom, kar se odraža tudi v poimenovanju takratnega študijskega programa – Geografija kontaktnih prostorov.

Obdobje vzpostavitve in uveljavljanja (2001–2010)

Prvo desetletje delovanja Oddelka za geografijo je bilo osredotočeno na izvajanje študijskih programov, reševanje kadrovskih vprašanj, oblikovanje raziskovalnega jedra, povečanje prepoznavnosti študija geografije in utrjevanje njene vloge v nastajajočem visokošolskem prostoru. Oddelek za geografijo si je prizadeval postati viden član akademske skupnosti na področju družboslovja in humanistike na Univerzi na Primorskem in širše.

V študijskem letu 2001/2002 se je začel izvajati štiriletni univerzitetni študijski program Geografija kontaktnih prostorov, ki je predstavljal vsebinsko izviren študij, prilagojen posebnostim obmejnega in regionalnogeografsko stičnega prostora. Pomemben del študijskega programa je bilo terensko delo ter vključevanje študentov v raziskovalne projekte in strokovne dejavnosti. Po-

 © 2026 Author(s) CC BY-SA https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5.1

Slika 1 Sodelavci Oddelka za geografijo med obiskom Rima: Jerneja Fridl, Valentina Brečko Grubar, Miha Koderman, Simon Kerma, Miha Staut, Gregor Kovačič in Stanko Pelc (9. februar 2008)

leg dodiplomskega študija je oddelek pridobil akreditacijo še za izvajanje podiplomskih magistrskega in doktorskega študija z istim imenom. Oddelek je že ob samem začetku delovanja vzpostavil partnerstva z raziskovalnimi ustanovami, predvsem z Geografskim inštitutom Antona Melika in Inštitutom za raziskovanje krasa, ki delujeta v okviru Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU), katerih raziskovalci so se vključili v pedagoško delo in ostajajo izvajalci učnih enot vse do danes. Z obema inštitutoma in Znanstveno-raziskovalnim središčem Koper (ZRS Koper) pa je bilo v tem obdobju zelo povezano tudi raziskovalno delo Oddelka za geografijo.

Pomemben del dejavnosti oddelka v prvem desetletju je bila organizacija znanstvenih srečanj, s katerimi se je mlad oddelek že zgodaj vključil v mednarodni akademski prostor. Posebej odmeven je bil simpozij Dayton – Ten Years After: Conflict Resolution and Co-operation Perspectives, ki ga je Oddelek za geografijo UP FHŠ soorganiziral z Oddelkom za geografijo Naravoslovno-matematične fakultete Univerze v Sarajevu. Simpozij je bil posvečen desetletnici Daytonskega mirovnega sporazuma ter vprašanjem političnega, družbenega in prostorskega razvoja jugovzhodne Evrope po koncu vojne na območju Bosne in Hercegovine. Sodelavci oddelka so v tem obdobju organizirali oz. sodelovali še pri drugih znanstvenih konferencah in srečanjih, med katerimi velja izpostaviti Adriatic Forum.

Slika 2 Na obisku Leksikografskega zavoda Miroslav Krleža v Zagrebu: Matej Vranješ, Simon Kerma, Mladen Klemenčić, Anton Gosar, Valentina Brečko Grubar, Filip Tunjić, Gregor Kovačič, Matej Gabrovec, Stanko Pelc in drugi sodelavci zavoda (13. junij 2008)

Konec prvega desetletja je prinesel tudi prilagajanje bolonjskemu sistemu visokega šolstva. Študijske programe smo prenovili in z akademskim letom 2007/2008 začeli izvajati dodiplomski triletni univerzitetni študijski program Geografija, ki je skušal ohraniti interdisciplinarnost in regionalno usmerjenost.

Obdobje rasti, internacionalizacije in raziskovalne uspešnosti (2011–2020)

Drugo desetletje delovanja Oddelka za geografijo so zaznamovale vsebinska in kadrovska rast oddelka ter okrepitev njegove vpetosti v slovenski in mednarodni akademski prostor. V tem obdobju so se začeli izvajati prenovljeni študijski programi še na drugi in tretji bolonjski stopnji, povečal se je obseg pedagoškega dela ter tudi raziskovalne dejavnosti, kar je sodelavcem oddelka omogočila vključenost v domače in mednarodne raziskovalne projekte ter akademske mreže. Pri prenovi podiplomskih študijev je bil pomemben poudarek na uvajanju sodobnih raziskovalnih metod ter geografskih informacijskih sistemov, prostorskem planiranju, okoljskih analizah in drugih vsebinah, ki so dodatno okrepile uporabnost geografskega znanja pri raziskovalnem in strokovnem delu. Na podiplomski stopnji smo začeli izvajati tudi dvopredmetni pedagoški študijski program Geografija-zgodovina, kjer je bilo treba uskladiti delovanje z Oddelkom za zgodovino UP FHŠ ter

Slika 3

Študenti geografije na terenskem seminarju pred stavbo Comú d'Andorra la Vella, upravnim središčem glavnega mesta Andore (12. maj 2015)

UP Pedagoško fakulteto za izvajanje pedagoško-andragoških učnih enot.

To obdobje je zaznamovala tudi ena najpomembnejših institucionalnih sprememb v zgodovini Univerze na Primorskem – odcepitev ZRS Koper iz univerzitetne strukture v letu 2016. S spremembami Statuta Univerze na Primorskem in Odloka o ustanovitvi Univerze na Primorskem je ZRS Koper prenehal delovati kot članica univerze, kar je imelo pomembne posledice za celotno univerzo in tudi za FHŠ. Zaradi dolgoletne tesne povezanosti med fakulteto in raziskovalnimi inštituti ZRS Koper je reorganizacija povzročila spremembe na raziskovalnem ter kadrovskem področju. Nekateri raziskovalci in visokošolski učitelji, ki so pomembno soustvarjali razvoj posameznih oddelkov fakultete, so svojo raziskovalno pot nadaljevali v okviru samostojnega ZRS Koper. Dogodek je vplival tudi na Oddelek za geografijo, saj smo bili njegovi sodelavci raziskovalno povezani s to inštitucijo. Pomenil je tudi kadrovsko spremembo, ko se je za nadaljnje delo na ZRS Koper odločil ustanovitelj in prvi predstojnik oddelka dr. Milan Bufon.

Kljub tem spremembam je Oddelek za geografijo ohranil kontinuiteto svojega delovanja. Nadaljeval je sodelovanje z domačimi in s tujimi izobraževalnimi ter raziskovalnimi ustanovami, okrepil je vključevanje v mednarodne mreže ter postopoma razvil nova partnerstva. Oddelek je bil glavni organizator konference Četrti Melikovi dnevi (2011), skupaj z Mednarodno geografsko

Slika 4 Študenti geografije na terenskem seminarju Zahodna in Srednja Evropa na Češkem (15. julij 2017)

zvezo (International Geographical Union) je organiziral tudi odmevni znanstveni konferenci Regional Development, Sustainability, and Marginalization (2016) ter Transformation of Traditional Cultural Landscapes (2019). Nadaljevalo se je tesno sodelovanje z Geografskim inštitutom Antona Melika ZRC SAZU in predvsem z Inštitutom za raziskovanje krasa ZRC SAZU, kjer smo sodelovali v več raziskovalnih projektih, v izvajanje le-teh pa vključevali tudi študente. Tako na prvi kot drugi stopnji je namreč sestavni del študija učna enota študijska praksa, ki jo študenti radi opravijo na omenjenih inštitutih. Dvostranske dogovore pa smo sklenili še s številnimi drugimi partnerskimi ustanovami.

Drugo desetletje je zaznamovala tudi okrepljena prisotnost oddelka v javnem prostoru. Leta 2013 smo začeli z organizacijo Geografskih večerov, ki so hitro postali ena od prepoznavnih dejavnosti Oddelka za geografijo in UP FHŠ. Uveljavili so se kot pomembna platforma za popularizacijo geografije med širšo primorsko javnostjo. Za prepoznavnost študija geografije in povečanje interesa za vpis na UP FHŠ smo v tem obdobju ponudili pomoč pri izvajanju terenskega dela v sklopu splošne mature in strokovnih ekskurzij, najprej srednjim šolam s Primorske, kasneje pa tudi od drugod. Zanimanja je bilo zelo veliko in nekatere srednje šole prihajajo z dijaki v Koper že vrsto let.

Obdobje konsolidacije in novih razvojnih izzivov (od leta 2021 dalje)

Najnovejše obdobje razvoja Oddelka za geografijo zaznamujejo tako dosežki kot tudi številni izzivi, s katerimi se soočata visokošolski prostor in geografska

stroka v Sloveniji. Začetek desetletja je sovpadal z epidemijo covida-19, ki je med letoma 2020 in 2022 korenito spremenila delovanje izobraževalnih ustanov. Tudi na Oddelku za geografijo je bilo treba pedagoški proces v zelo kratkem času prilagoditi izvajanju na daljavo, razviti nove načine komuniciranja s študenti ter zagotoviti nemoteno izvajanje študijskih obveznosti. Poseben izziv je predstavljalo izvajanje terenskega dela, ki je tradicionalno eden najpomembnejših elementov geografskega izobraževanja in sestavni del skoraj vseh učnih enot študijskih programov geografije na UP FHŠ. Kljub zahtevnim okoliščinam je oddelek uspešno prilagodil svoje dejavnosti novim razmeram.

Pomemben izziv predstavljajo tudi kadrovske spremembe. Leta 2022 je dolgoletni predstojnik oddelka dr. Gregor Kovačič prevzel funkcijo župana Občine Ilirska Bistrica in svoje delo na fakulteti nadaljuje kot zunanji sodelavec. Njegovo uspešno delo v lokalni samoupravi predstavlja zanimiv primer neposrednega prenosa geografskega znanja v prakso, hkrati pa je za oddelek pomenil zahtevno nalogo zagotavljanja nadomestnih izvajalcev, kadrovske stabilnosti in nadaljnjega raziskovalnega ter pedagoškega dela.

Raziskovalna dejavnost oddelka je v zadnjem obdobju usmerjena predvsem v preučevanje zavarovanih območij in trajnostnega razvoja turizma, kraških vodnih virov, okoljskih sprememb in različnih tematik znotraj območja Slovenske Istre, kar je med drugim posledično prineslo objavo več znanstvenih monografij. V letih 2021 in 2023 sta izšli monografiji *Geografsko raziskovanje slovenske Istre 1* in *Geografsko raziskovanje slovenske Istre 2,* kjer so predstavljeni rezultati več kot desetletja raziskovanja različnih tem na območju našega dela Istre, v katere smo se večinoma poglobili skupaj s študenti. V povezavi z raziskovanjem turizma na zavarovanih območjih narave pa smo sodelovali pri nastanku še treh znanstvenih monografij. Pomemben del raziskovalne dejavnosti je povezan tudi z novo raziskovalno programsko skupino Življenjski prostori Slovenije: preteklost – sedanjost – prihodnost, ki predstavlja okvir za nadaljnji razvoj interdisciplinarnega raziskovanja na UP FHŠ.

Med pomembnejšimi izzivi tega obdobja je tudi zmanjševanje zanimanja za študij geografije, ki ga zaznavajo vsi trije geografski oddelki v Sloveniji in sorodne inštitucije v drugih državah. Demografsko manjše generacije ter spremenjene izobraževalne in karierne preference mladih močno vplivajo na vpisne trende na številnih študijskih programih. UP FHŠ in Oddelek za geografijo sta na te spremembe odgovorila s posodabljanjem študijskih programov ter širitvijo možnosti dvopredmetnega študija. Poleg že uveljavljene kombinacije z zgodovino lahko študenti študij geografije danes kombinirajo tudi z antropologijo, arheologijo, s kulturno dediščino in študijem jezikov, kar povečuje interdisciplinarnost študija in odpira nove možnosti zaposlovanja diplomantov. Kljub prizadevanjem za večjo prepoznavnost, zadovoljstvu di-

Slika 5 Sodelavci Geografskega inštituta Antona Melika in Inštituta za raziskovanje krasa, ki delujeta pod okriljem ZRC SAZU, so vključeni v pedagoški proces Oddelka za geografijo že od njegove vzpostavitve v letu 2001; obema inštitucijama je UP FHŠ podelila priznanje Pro Amicis Facultatis za zasluge pri razvoju oddelka, na sliki je omenjeno priznanje za Geografski inštitut Antona Melika prevzel dr. Blaž Komac (5. junij 2025)

plomantov in potrebam na trgu dela se zanimanje študentov za ta študij (še) ne povečuje. Vpisuje se razmeroma veliko tujih študentov, med katerimi pa redki uspešno opravljajo obveznosti in nadaljujejo študij. Povečanje zanimanja za študij geografije v Kopru zato ostaja eden pomembnejših ciljev oddelka v prihodnjih letih.

Navkljub omenjenim izzivom Oddelek za geografijo tudi v tretjem desetletju svojega delovanja ostaja dejaven in prepoznaven akter slovenskega visokošolskega ter raziskovalnega prostora. S predanim pedagoškim in raziskovalnim delom nadaljujemo poslanstvo izobraževanja novih generacij geografov, ki smo ga začrtali ob ustanovitvi pred 25 leti.

Diplomanti, predstojniki in sodelavci oddelka

Eden najpomembnejših dosežkov oddelka je široka skupnost diplomantk in diplomantov, ki danes delujejo na različnih področjih. Do avgusta leta 2026 je študij na vseh treh stopnjah in vseh študijskih programih uspešno zaključilo skupno 361 posameznikov, med njimi tudi 27 doktorjev znanosti. Diplo-

Slika 6 S študenti na terenskih vajah na Pohorju (12. maj 2025)

Preglednica 1 Študijski programi, ki jih je izvajal/izvaja Oddelek za geografijo

Vrsta študijskega programa	Število diplomantov	Obdobje izvajanja
Diplomski študijski program Geografija (1. stopnja), eno- in dvopredmetna smer	149	2007/2008–
Magistrski študijski program Geografija (2. stopnja)	32	2010/2011–
Magistrski pedagoški dvopredmetni študijski program Geografija-zgodovina	13	2012/2013–2024/2025
Doktorski študijski program Geografija (3. stopnja)	7	2012/2013–
Diplomski študijski program Geografija kontaktnih prostorov	136	2001/2002–2009/2010
Podiplomski magistrski študijski program Geografija kontaktnih prostorov	4	2001/2002–2009/2010
Podiplomski doktorski študijski program Geografija kontaktnih prostorov	20	2001/2002–2009/2010
Skupaj	361	2001/2002–2025/2026

manti so zaposleni na področjih izobraževanja, prostorskega načrtovanja, javne uprave, raziskovanja, turizma, regionalnega razvoja, okoljskega upravljanja in v številnih drugih dejavnostih, kjer uspešno uporabljajo geografska znanja in raziskovalne pristope.

Pomemben del študija predstavlja praktično usposabljanje pri zunanjih partnerjih, ki študentom omogoča neposreden stik z delovnim okoljem in jim olajšuje prehod na trg dela. V okviru izvajanja praktičnega usposabljanja študentov prve in druge stopnje sodelujemo z mrežo partnerjev: Zavod za

Slika 7 Diplomanti geografije na prvi in drugi stopnji študija v letu 2024 (20. junij 2024)

mladino, kulturo in turizem Koper, Mestna občina Koper, Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Harpha sea, d. o. o., Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU, Pokrajinski arhiv Koper, Pokrajinski muzej Koper, Znanstveno-raziskovalno središče Koper, turistično razvojna agencija Autentica, d. o. o., Društvo Ekologi brez meja, javni zavod Regijski park Škocjanske jame, Občina Piran, Regionalni razvojni center Koper, Trajnostni park Istra, Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje idr.

Pri izvajanju študijskega procesa so v preteklih 25 letih sodelovali številni ugledni slovenski geografi in strokovnjaki z različnih področij, ki so s svojim znanjem, raziskovalnimi dosežki in s pedagoškim delom pomembno prispevali k razvoju geografije na Univerzi na Primorskem. Bilo jih je več kot 40, nekateri so bili naši sodelavci kratko obdobje, drugi vrsto let in so nas zapustili z upokojitvijo. Vlogo predstojnika oddelka so v različnih obdobjih opravljali: dr. Milan Bufon (2001–2007), prvi predstojnik oddelka, eden od pobudnikov za razvoj univerzitetnega izobraževanja v Kopru in soustanovitelj, dr. Anton Gosar (2007–2009), soustanovitelj in dekan UP FHŠ, dr. Valentina Brečko Grubar (2009–2011), dr. Stanko Pelc (2011–2016), dr. Gregor Kovačič (2016–2022) in dr. Miha Koderman, ki je funkcijo prevzel v letu 2022. Vsak izmed njih je s svojim delom prispeval tudi k posodabljanju študijskih programov, razvoju razisko-

Slika 8 Sodelavci Oddelka za geografijo so bili za svoje raziskovalno in pedagoško delo večkrat nagrajeni; Zveza geografov Slovenije je v letu 2025 podelila srebrno plaketo za raziskovalno in pedagoško delo ter dolgoletno stanovsko delovanje dr. Valentini Brečko Grubar, dr. Stanko Pelc je prejel Ilešičevo priznanje za življenjsko delo na področju vzgoje in izobraževanja, dolgoletni zunanji sodelavec oddelka dr. Matej Gabrovec pa je bil nagrajen z Melikovim priznanjem za življenjsko delo, dolgoletno stanovsko delovanje ter izjemen prispevek k razvoju geografije; v letu 2023 je Zveza geografov Slovenije Ilešičevo priznanje za življenjsko delo na področju vzgoje in izobraževanja podelila tudi dolgoletnemu sodelavcu oddelka dr. Juriju Senegačniku (3. oktober 2025)

valne dejavnosti ter utrjevanju položaja oddelka znotraj fakultete, univerze ter slovenske geografske skupnosti.

Matično jedro oddelka v jubilejnem letu 2026 tvorijo dr. Valentina Brečko Grubar, dr. Miha Koderman, asist. Adrijana Perkon in dr. Mojca Poklar Žigante. Pri pedagoškem delu sodelujejo še asist. Eneja Baloh, dr. Mateja Breg Valjavec, dr. Martin Knez, dr. Nataša Kolega, dr. Gregor Kovačič, dr. Janez Nared, dr. Stanko Pelc, dr. Metka Petrič, dr. Tanja Pipan, dr. Tadej Slabe, dr. Stanka Šebela in dr. Matija Zorn.

Matični sodelavci oddelka pa aktivno sodelujemo tudi pri izvajanju študijskih programov drugih članic Univerze na Primorskem: na Fakulteti za management, Fakulteti za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije ter Fakulteti za turistične študije – Turistici.

Raziskovalna in mednarodna dejavnost oddelka

Raziskovalna dejavnost predstavlja pomembno področje delovanja Oddelka za geografijo in je tesno povezana z njegovim pedagoškim poslanstvom. Geografi Univerze na Primorskem delujemo v okviru raziskovalne skupine Inštituta za medkulturne študije UP FHŠ, sodelujemo v temeljnih raziskovalnih projektih, bilateralnih, mednarodnih in partnerskih projektih Univerze na Primorskem ter projektih, financiranih iz evropskih strukturnih in razvojnih skladov ter tržne dejavnosti. Na koncu razdelka je podan seznam projektov, v katerih smo matično zaposleni na Oddelku za geografijo sodelovali od leta 2020 dalje.

Sodelovali smo tudi pri razvojnih projektih na področju visokega šolstva, nazadnje pri projektu Posodobitev pedagoških študijskih programov, ki je bil financiran s sredstvi Ministrstva za vzgojo in izobraževanje ter programa NextGenerationEU Evropske komisije. Namenjen je bil prilagajanju študijskih vsebin za krepitev digitalnih in trajnostnih kompetenc diplomantov ter s tem sodobnim potrebam izobraževanja.

Na področju turizma in trajnostnega razvoja smo v obdobju od leta 2015 skupaj s sodelavci z UP Fakultete za turistične študije – Turistice izvajali več bilateralnih raziskovalnih projektov s partnerskimi univerzami iz Bosne in Hercegovine, Hrvaške in Srbije, ki jih je sofinancirala Javna agencija za znanstveno-raziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije. Projekti so v primerjalni perspektivi nadgradili predhodna raziskovanja trajnostnega turizma na zavarovanih območjih in prispevali k razumevanju odnosa med turizmom ter varstvom narave. Četrti v sklopu sorodnih projektov, Geografska analiza dejavnikov vpliva na mokrišča Bosne in Hercegovine ter Slovenije: vidiki njihovega varstva in možnosti turistične valorizacije, ki bo potekal v obdobju 2026–2027, zaokrožuje desetletje raziskav zavarovanih območij v povezavi s turizmom.

Oddelek je dejaven tudi v mednarodnih akademskih mrežah, med katerimi velja posebej izpostaviti sodelovanje v mrežah mobilnosti Erasmus in CEEPUS GeoRegNet. Študenti in sodelavci se redno vključujemo v mednarodne izmenjave, raziskovalne obiske ter skupne projekte, s čimer prispevamo k mednarodni prepoznavnosti UP in slovenske geografije.

Raziskovalni, temeljni, mednarodni in bilateralni projekti, v katerih smo sodelovali matični sodelavci Oddelka za geografijo od leta 2020 dalje

Življenjski prostori Slovenije: preteklost – sedanjost – prihodnost

Oznaka projekta · P6-0464
Obdobje trajanja · 1. 1. 2026–31. 12. 2027

Financer · Javna agencija za znanstveno-raziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije
Vodja projekta in sodelujoči z Oddelka za geografijo UP FHŠ · dr. Aleksander Panjek; dr. Valentina Brečko Grubar, dr. Miha Koderman, dr. Gregor Kovačič, Adrijana Perkon, dr. Mojca Poklar Žigante

Geografska analiza dejavnikov vpliva na mokrišča Bosne in Hercegovine ter Slovenije: vidiki njihovega varstva in možnosti turistične valorizacije

Oznaka projekta · BI-BA-26-27-025
Obdobje trajanja · 1. 1. 2026–31. 12. 2027
Financer · Javna agencija za znanstveno-raziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije
Vodja projekta in sodelujoči z Oddelka za geografijo UP FHŠ · dr. Miha Koderman; dr. Valentina Brečko Grubar, dr. Simon Kerma, Adrijana Perkon, dr. Mojca Poklar Žigante

Posodobitev pedagoških študijskih programov

Oznaka projekta · Posodobitev PŠP NOO
Obdobje trajanja · 1. 10. 2023–30. 6. 2026
Financer · Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, Evropska komisija (NextGenerationEU)
Vodja projekta in sodelujoči z Oddelka za geografijo UP FHŠ · dr. Janez Vogrinc; dr. Valentina Brečko Grubar

Building Capacity for Sustainable Virtual Exchange Partnerships: The Pennsylvania State University and The University of Primorska

Oznaka projekta · EDGE – Experimential Digital Global Engagement
Obdobje trajanja · 2023/2024
Financer · Veleposlaništvo ZDA
Vodja projekta in sodelujoči z Oddelka za geografijo UP FHŠ · dr. Michael Mrissa; dr. Mojca Poklar Žigante

Življenjski prostori Slovenije: preteklost – sedanjost – prihodnost

Oznaka projekta · Interna programska skupina
Obdobje trajanja · 1. 10. 2022–31. 12. 2025
Financer · Univerza na Primorskem
Vodja projekta in sodelujoči z Oddelka za geografijo UP FHŠ · dr. Aleksander Panjek; dr. Valentina Brečko Grubar, dr. Miha Koderman, dr. Gregor Kovačič, Adrijana Perkon

Primerjalna analiza prostorskega razvoja trajnostnega turizma v zavarovanih območjih Bosne in Hercegovine in Slovenije

Oznaka projekta · Bilateralni projekt SI-BiH
Obdobje trajanja · 1. 7. 2021–30. 6. 2023
Financer · Javna agencija za znanstveno-raziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

Slika 9 Del raziskovalne skupine s kolegoma iz Bosne in Hercegovine na ogledu Arheološkega parka Simonov zaliv (15. november 2022)

Vodja projekta in sodelujoči z Oddelka za geografijo UP FHŠ · dr. Simon Kerma; dr. Valentina Brečko Grubar, dr. Miha Koderman, dr. Gregor Kovačič, dr. Mojca Poklar Žigante

Karakterizacija kraških vodonosnikov v regionalnem in lokalnem merilu: primer zaledja vodnega vira Malni

Oznaka projekta · L7-2630
Obdobje trajanja · 1. 9. 2020–31. 8. 2024
Financer · Javna agencija za znanstveno-raziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije
Vodja projekta in sodelujoči z Oddelka za geografijo UP FHŠ · dr. Franci Gabrovšek; dr. Valentina Brečko Grubar, dr. Gregor Kovačič

Strokovne aktivnosti matičnih sodelavcev oddelka

Pomemben del delovanja matičnih sodelavcev Oddelka za geografijo predstavljajo tudi njihove strokovne in organizacijske dejavnosti, v okviru katerih poteka sodelovanje z Oddelkom za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Oddelkom za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, Zvezo geografov Slovenije in Zavodom Republike Slovenije za šolstvo. Kot člani strokovnih komisij sodelujemo pri ocenjevanju usposobljenosti visokošolskih učiteljev in raziskovalcev na drugih geografskih inštitucijah, presojamo primernost tem doktorskih disertacij, spremljamo in usmerjamo študente kandidate ter ocenjujemo njihova zaključna dela. V preteklem dese-

Slika 10 Ob 20-letnici omrežja CEEPUS GeoRegNet je Oddelek za geografijo UP FHŠ skupaj z Oddelkom za geografijo Univerze v Mariboru soorganiziral srečanje koordinatorjev iz skupno 20 oddelkov za geografijo iz 11 držav (13. junij 2026)

tletju smo na oddelku izvajali tudi strokovna izobraževanja in usposabljanja za učitelje geografije na osnovnih ter srednjih šolah in kasneje sodelovali na izobraževanjih z obravnavo izbranih tem. Aktivni smo na taborih učiteljev geografije, kjer velja izpostaviti zlasti dr. Stanka Pelca, ki se je udeležil večine, in konferencah Društva učiteljev geografije Slovenije. Aktivno smo vključeni tudi v dejavnosti Zveze geografov Slovenije. dr. Miha Koderman je od začetka letošnjega leta član njenega izvršnega odbora in dolgoletni član uredniškega odbora revije *Geografski obzornik,* dr. Valentina Brečko Grubar pa je dolgoletna članica uredniškega odbora revije *Geografski vestnik* in aktivna članica Komisije za hidrogeografijo. Ta komisija organizira skupne hidrogeografske terenske vaje, ki povezujejo študente in pedagoge z oddelkov za geografijo Univerze v Ljubljani, Univerze v Mariboru in Univerze na Primorskem. Leta 2026 so bile izvedene že devetič, organizacijo terenskega dela v Zgornji Vipavski dolini pa sta prevzeli članici oddelka.

Prepoznavna aktivnost oddelka so tudi terenske vaje v sklopu splošne mature, ki jih izvajamo za dijake gimnazij in srednjih šol iz vse Slovenije. Letno se jih udeleži več kot 400 dijakov, ki opravljajo maturo iz geografije. So primer uspešnega povezovanja univerzitetne geografije s srednješolskim izobraževanjem ter po našem mnenju prispevajo k popularizaciji geografske stroke med mladimi.

Posebno mesto v javnem delovanju oddelka imajo Geografski večeri, po-

Slika 11 Udeleženci skupnih hidrogeografskih terenskih vaj Agencije Republike Slovenije za okolje ter oddelkov za geografijo Univerze v Ljubljani, Univerze v Mariboru in Univerze na Primorskem na zajetju Hublja (3. april 2026)

Slika 12 Oddelek za geografijo je v letu 2025 skupaj z Zvezo geografov organiziral drugo srečanje geografskih inštitucij v Sloveniji; dogodka Dan geografije, ki je potekal v Domu na Vidmu v Ilirski Bistrici, se je udeležilo skupno 45 udeležencev z oddelkov za geografijo Univerze v Ljubljani, Univerze v Mariboru in Univerze na Primorskem ter Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU (13. junij 2026)

ljudnoznanstveni javni dogodki za popularizacijo geografije in vsebin, povezanih z geografijo, ki jih oddelek neprekinjeno organizira od leta 2013. Nastali

Slika 13 Dijaki na maturitetnih terenskih vajah v Kopru (5. junij 2025)

so kot odgovor na potrebo po širjenju geografskega znanja izven akademskega okolja in skozi leta prerasli v eno najprepoznavnejših javnih dejavnosti UP FHŠ. Po prenehanju delovanja Geografskega društva Primorje so Geografski večeri prevzeli še pomembnejšo vlogo pri povezovanju geografov, študentov in širše javnosti na Primorskem.

Tekom študijskega leta se tako na dogodkih zvrstijo strokovna in poljudnoznanstvena predavanja, predstavitve knjig, okrogle mize in razprave o aktualnih problemih, okoljskih, družbenih ter razvojnih vprašanjih. Dogodki redno gostijo domače, občasno tudi tuje strokovnjake, raziskovalce, pedagoge in popotnike. Geografski večeri, organizirani v zadnjem akademskem letu, so navedeni v preglednici 2.

Pogled v prihodnost

25 let delovanja Oddelka za geografijo UP FHŠ predstavlja jubilej in hkrati priložnost za razmislek o prihodnjem razvoju. Oddelek je v tem obdobju pomembno prispeval h krepitvi akademske dejavnosti fakultete in univerze, k razvoju geografske znanosti, raziskovanju Slovenske Istre in širšega slovenskega prostora ter povezovanju z lokalnim okoljem. Z lepim številom diplomantov, raziskovalno aktivnostjo, mednarodno vpetostjo in aktivnim javnim delovanjem je eden ključnih snovalcev geografskega znanja v Sloveniji ter

Preglednica 2 Seznam Geografskih večerov z izvajalci in naslovi predavanj v študijskem letu 2025/2026

Datum	Naslov	Izvajalec/-ci
10. 4. 2026	Noč geografije: turistično-geografski kviz s potopisnim predavanjem	dr. Stanko Pelc
24. 3. 2026	Konflikti v procesih družbenih inovacij pri upravljanju zgodovinske urbane pokrajine Kopra	Marko Senčar Mrdaković
10. 3. 2026	Predstavitev monografije *Spatial Development of Tourism in the Selected Protected Areas of Bosnia and Herzegovina and Slovenia*	dr. Simon Kerma, dr. Valentina Brečko Grubar, dr. Igor Jurinčič, dr. Miha Koderman, Ljudmila Sinković, dr. Mojca Poklar Žigante
3. 3. 2026	Antropološko-geografski večer: Understanding Palestine; History, Cultural Identity and Global Politics	dr. Nelide Fuccaro
24. 2. 2026	Geografski vidiki sekundarnih počitniških bivališč v Sloveniji: stanje, izzivi, perspektive	dr. Miha Koderman
10. 12. 2025	Afganistan onkraj stereotipov	Anđela Nedeljković
25. 11. 2025	Vtisi s poti po Kitajski in poletne šole Šanghaj 2025	Nataša Sever, Sara Sever, Marina Prelkova
11. 11. 2025	Postkolonialna Afrika v 21. stoletju: vtisi s popotovanja ob zahodnoafriški obali	dr. Anton Gosar

pomemben soustvarjalec akademskega in družbenega razvoja Primorske.

Med pomembnejšimi cilji v prihodnje je povečanje zanimanja za študij geografije, saj bi večje število vpisanih omogočilo izvajanje pedagoškega procesa v več skupinah, uporabo raznovrstnejših oblik dela ter še aktivnejše vključevanje študentov v raziskovalne in strokovne dejavnosti. Obenem bi prispevalo tudi k oblikovanju živahnejše akademske skupnosti, ki je eden ključnih dejavnikov uspešnega univerzitetnega okolja.

V prihodnje bi želeli ohranjati in nadgrajevati tradicijo terenskega dela, ki ostaja nepogrešljiv del geografskega izobraževanja, saj študentom omogoča povezovanje teoretičnih znanj z realnimi prostorskimi procesi. Zaradi majhnega števila študentov postaja izvajanje takšnih dejavnosti vse zahtevnejše, tako z organizacijskega kot tudi s finančnega vidika. Ena izmed pomembnih želja oddelka je zato možnost še intenzivnejšega izvajanja terenskega pedagoškega dela doma in v tujini ter zagotavljanje ustreznih pogojev, ki bi študentom omogočali pridobivanje dragocenih praktičnih izkušenj v različnih geografskih okoljih.

Med prihodnjimi razvojnimi usmeritvami oddelka je tudi krepitev sodelovanja z drugimi članicami Univerze na Primorskem. Sodobni družbeni in okoljski izzivi vse bolj zahtevajo interdisciplinarne pristope, zato vidimo veliko priložnost v tesnejšem povezovanju različnih znanstvenih področij. V tem okviru že potekajo pogovori z UP Fakulteto za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije o možnosti izvajanja skupnega dvopredmetnega študija geografije in varstvene biologije. Takšna povezava bi študentom ponudila nova znanja in kompetence na presečišču geografije, ekologije in varstva okolja. Hkrati si želimo tudi razvoja novih interdisciplinarno zasnovanih študijskih programov, ki bi odgovarjali na potrebe sodobne družbe ter prispevali k večji privlačnosti študija na Univerzi na Primorskem.

Pogled v prihodnost pa je tesno povezan tudi s kadrovskim razvojem oddelka. Ena izmed želja članov oddelka je kadrovska okrepitev z novim/-o asistentom/-tko, ki bi prispeval/-a k pomladitvi obstoječe kadrovske strukture. Takšna okrepitev bi pomenila dragoceno naložbo v prihodnost oddelka, saj bi prinesla dodatne raziskovalne in pedagoške energije, sveže ideje ter s tem možnosti za razvoj študijskih in raziskovalnih dejavnosti. Ob spoštovanju bogate dediščine preteklih 25 let si zato želimo, da bi oddelek tudi v prihodnje ostal povezano, dinamično, ustvarjalno in odprto akademsko okolje, ki bo uspešno povezovalo raziskovanje, izobraževanje in družbeno odgovornost v prostoru, kjer deluje.

Slovenska Istra v geografski perspektivi

Valentina Brečko Grubar
Oddelek za geografijo, Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem · valentina.brecko.grubar@fhs.upr.si

Miha Koderman
Oddelek za geografijo, Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem · miha.koderman@fhs.upr.si

Adrijana Perkon
Oddelek za geografijo, Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem · adrijana.perkon@fhs.upr.si

Mojca Poklar Žigante
Oddelek za geografijo, Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem · mojca.poklar@fhs.upr.si

Slovenska Istra je kot edina slovenska pokrajina z neposrednim stikom z morjem geografsko raznoliko ter v več pogledih edinstveno in izjemno območje. Najrazpoznavnejša lastnost, po kateri se to območje opazno razlikuje od drugih slovenskih pokrajin, izvira iz njegove pokrajinske pestrosti s stikom kopnega in morja. Geografsko je Slovenska Istra razmeroma dobro zaokrožena pokrajina, ki na severu in jugu sovpada z državnima mejama z Italijo in s Hrvaško, njen prostor pa obsega območje med Tržaškim zalivom in kraškim zaledjem v notranjosti. V širšem smislu vključuje območje Koprskih brd, Kraški rob in zaledne kraške planote. Takšna opredelitev se skoraj popolnoma ujema tudi z območjem štirih obalnih občin – Ankarana, Izole, Kopra in Pirana.

Med najpomembnejšimi naravnimi značilnostmi Slovenske Istre je njena geološka zgradba. Večji del pokrajine gradijo flišne kamnine, sestavljene iz različnih plasti sedimentnih kamnin, predvsem peščenjakov in laporovcev, ki so nastale z usedanjem gradiva v globljem morju. Na vzhodnem robu pokrajine flišno površje prehaja v apnenčasti svet Kraškega roba, ki predstavlja izrazito geomorfološko ločnico med flišno Istro in kraškim zaledjem. Kraški rob je dolga skalnata stopnja, ki se razteza v smeri severozahod–jugovzhod, in sicer od območja Devina v italijanski pa do Učke v hrvaški Istri. Sledi dokaj uravnano kraško površje od Socerba na severu do Movraško-Rakitovskega krasa na jugu, višji predeli pa že pripadajo hriboviti Čičariji. Relief Slovenske Istre je zato razgiban in pretežno gričevnat. Površje oblikujejo številne doline in grape, ki so jih ustvarili potoki in reke, med njimi večje in bolj poznane Dragonja, Rižana, Badaševica in Drnica.

 © 2026 Author(s) CC BY-SA https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5.2

Slika 14 Obravnavano območje pomembno zaznamuje porečje reke Dragonje (18. februar 2011)

Med dolinami se dvigajo široka slemena, na katerih leži večina naselij. Številne vasi v Koprskih brdih so umeščene na razvodnih slemenih ali rahlo dvignjenih pomolih nad dolinami, kar omogoča dobro osončenost, varnost pred poplavami in izjemen razgled. Za potrebe kmetijstva so bila osončena pobočja tradicionalno preoblikovana v kulturne terase, za kmetijstvo so namreč ugodne tudi lastnosti prevladujoče evtrične rjave prsti. Zaradi opuščanja obdelave pa danes številne kulturne terase pokriva gozd. Prevladujejo toploljubni listavci, kot so puhasti hrast, mali jesen, trikrpi javor, črni gaber idr. Podnebje Slovenske Istre ima namreč ugodne zmernosredozemske značilnosti z milimi zimami, s toplimi poletji in z veliko sončevega obsevanja. Letna višina padavin se giblje med 1.000 in 1.500 milimetri, največ jih pade jeseni, kar je značilno za sredozemski padavinski režim. Količina padavin se povečuje od morja proti notranjosti, kjer se čuti tudi vpliv bližnjega kraškega in dinarskega sveta.

Posebnost Slovenske Istre pa ni le njena narava, temveč tudi izjemno bogata kulturna dediščina. Podoba naselij odraža večstoletni razvoj in močan sredozemski oz. romanski vpliv. Naselja so večinoma gručasta in strnjena, z ozkimi ulicami in s starejšimi hišami iz kamna, pokritimi s korci. Značilni arhitekturni elementi, kot so vhodi na dvorišča ali portoni, kamnite preklade

Slika 15

V letu 2025 je Občina Piran presegla mejo 1,9 milijona turističnih prenočitev, s čimer se uvršča na drugo mesto (za Mestno občino Ljubljana) v Sloveniji (12. junij 2026)

nad vrati in okni ali jerte ter polkna, so pomemben del regionalne identitete in kulturne pokrajine. Prav na območju Slovenske Istre so se številni elementi tradicionalne primorske arhitekture posebej dobro ohranili. Pomembna lastnost je tudi pestra prebivalstvena sestava, saj je to danes izrazito večkulturno območje, kjer se prepletajo različni jezikovni, kulturni in zgodovinski vplivi. Pomembno vlogo ima avtohtona italijanska narodna skupnost v obalnih mestih, v obdobju po drugi svetovni vojni pa so se na območje priseljevali tudi prebivalci iz drugih delov Slovenije in nekdanjih jugoslovanskih republik. Ta raznolika sestava prebivalstva daje pokrajini poseben družbeni in kulturni značaj ter odraža njeno zgodovinsko vlogo prostora stikov in prepletanja kultur.

Geografsko lahko gospodarski razvoj Slovenske Istre razdelimo na priobalni in zaledni pas. Za zaledni pas so bile značilne različne tradicionalne oblike kmetijskih dejavnosti živinoreje, vinogradništva, sadjarstva ter v podnebno

Slika 16 Geografske značilnosti obravnavanega območja smo sodelavci Oddelka za geografijo izčrpno predstavili v monografijah *Geografsko raziskovanje slovenske Istre 1* in *Geografsko raziskovanje slovenske Istre 2,* ki sta prosto dostopni na spletni strani Založbe Univerze na Primorskem

ugodnejših legah pridelava zelenjave ter oljkarstvo. V zadnjih desetletjih je na pomenu močno pridobilo oljkarstvo, v manjši meri vinogradništvo, medtem ko živinoreje skoraj ni. V priobalnem pasu sta bili skozi stoletja temeljni gospodarski dejavnosti, vezani na morje, ribištvo in solinarstvo. Slednje je bilo nekdaj razširjeno na več območjih: v bližini Srmina in Semedele v Koprskem zalivu, v Izoli, Luciji, še danes pa je solinarska dejavnost v manjšem obsegu prisotna v Sečovljah in Strunjanu. V zadnjih treh desetletjih v štirih občinah Slovenske Istre več kot tri četrtine prihodka dajejo storitvene dejavnosti, predvsem turizem in gostinstvo ter promet, povezan s pristaniščem v Kopru. S slednjim so povezane tudi različne druge gospodarske dejavnosti, predvsem logistične storitve s področja različnih vrst prometa, trgovina z nafto in naftnimi derivati, v manjšem obsegu pa tudi zavarovalništvo in bančništvo, ki so prispevale k dejstvu, da je to območje postalo eno gospodarsko najrazvitejših v državi.

Za to pokrajino je značilna tudi raznolikost poimenovanj. V strokovni in vsakdanji rabi se pojavlja več imen, ki poudarjajo različne vidike pokrajine. Med najpogosteje uporabljenimi so Istra, Slovenska oz. slovenska Istra, Ko-

prsko primorje in Obala, medtem ko se za gričevnato zaledje uporabljajo imena, kot so Koprska brda ter Koprsko ali Šavrinsko gričevje. Nekatera poimenovanja izhajajo iz naravnogeografskih značilnosti, druga iz zgodovinskih ali kulturnih okoliščin, vsa pa opisujejo prostor, ki ga zaznamuje močna regionalna identiteta.

Prepletenost različnih geografskih, zgodovinskih in družbenih dejavnikov je skozi stoletja obravnavano območje oblikovala v to, kar pod pojmom Slovenska Istra poznamo in razumemo danes. Ta slikovita pokrajina geografom že desetletja predstavlja svojevrsten laboratorij za različne ozko disciplinarne kot tudi širše zasnovane raziskave s celotnega spektra geografske vede.

Program znanstvenega sestanka

Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije
Predavalnica Maestral 3 · petek, 18. september 2026

08:30–09:00 Registracija udeležencev

09:00–09:30 Pozdravni nagovori

- Štefko Miklavič, prorektor za znanstveno-raziskovalno in razvojno delo UP
- Aleksander Panjek, dekan UP FHŠ
- Miha Koderman, predstojnik Oddelka za geografijo UP FHŠ

09:30–11:00 Predstavitev prispevkov (moderira Miha Koderman)

- Anton Gosar, *Geografija v Kopru: prvih 10 let*
- Mojca Poklar Žigante in Valentina Brečko Grubar, *Izpopolnjen indeks fizične ranljivosti slovenske obale*
- Matija Zorn, Elouan Belliard, Mateja Breg Valjavec, Rok Ciglič, Špela Čonč, Lenart Štaut in Jure Tičar, *Monitoring obalnih klifov na Debelem rtiču s terestričnim laserskim skenerjem in z brezpilotnimi letalniki*
- Lenart Štaut in Rok Ciglič, *Kulturne terase v Koprskem gričevju*
- Razprava

11:00–11:30 Odmor za kavo

11:30–13:00 Predstavitev prispevkov (moderira Valentina Brečko Grubar)

- Janez Nared, *Spodbujanje gospodarske osnove italijanske in madžarske narodne skupnosti v obdobju 2017–2024*
- Boštjan Rogelj in Jernej Tiran, *Volilna geografija Slovenske Istre*
- Katarina Polajnar Horvat, Dan Podjed, Daniela Ribeiro, Marko Senčar Mrdaković, Aleš Smrekar in Lenart Štaut, *Vloga urbanih modrih površin pri zagotavljanju dobrega počutja in blaginje ljudi: primer Obmorskega parka Žusterna*
- Marko Senčar Mrdaković, *Javni prostor kot prizorišče družbenih inovacij in soočanja s konflikti v zgodovinski urbani pokrajini Kopra*
- Razprava

13:00–14:30 Odmor za kosilo

14:30–16:00 Predstavitev prispevkov (moderira Adrijana Perkon)

- Matej Gabrovec, *Črnokalski viadukt in spodbujen promet*
- Mateja Breg Valjavec in Nataša Kolega, *Dostopnostno kartiranje Parenzane: analiza dostopnosti prostora za vključujoči in trajnostni turizem na prostem v čezmejni Istri*
- Simon Kerma, Mojca Poklar Žigante in Miha Koderman, *Zavarovana območja Slovenske Istre med naravovarstvom in izzivi turizma: primer Krajinskega parka Strunjan*
- Franc Malečkar, *Dnevi dejavnosti v Slovenski Istri*
- Razprava

16:00–16:30 Odmor za kavo

16:30–18:00 Predstavitev prispevkov (moderira Mojca Poklar Žigante)

- Darko Ogrin, *Meritve minimalnih temperatur v Slovenski Istri*
- Mitja Prelovšek in Martin Knez, *Umeščanje v prostor in krasoslovne raziskave med gradnjo 2. tira Divača–Koper*
- Florjana Ulaga, *Spreminjanje vodnatosti in prenosa sedimentov rek Slovenske Istre*
- Valentina Brečko Grubar in Adrijana Perkon, *Ranljivost okolij Mestne občine Koper in Občine Ankaran z vidika zraka ter kopenskih voda*
- Razprava

18:00–18:15 Zaključek znanstvenega sestanka

Povzetki

Geografija v Kopru: prvih 10 let

Anton Gosar
Oddelek za geografijo, Fakulteta za humanistične študije,
Univerza na Primorskem · anton.gosar@upr.si

Prispevek osvetli začetke raziskovanja in pedagoškega udejstvovanja geografov na Fakulteti za humanistične študije (FHŠ) oz. na Univerzi na Primorskem (UP) med letoma 2000 in 2010. V prvih letih sta raziskovanje in promocija geografije v Kopru potekala ob pomoči in v sodelovanju z Znanstveno-raziskovalnim središčem Koper. Raziskave članov Oddelka za geografijo in, posledično, študijski programi niso bili zamejeni z državno mejo, ampak so segali vsebinsko in prostorsko širše. Prispevek opisuje trud in problematiko umestitve geografije v istrski visokošolski prostor ter izpostavlja tematike, ki so bile v ospredju geografskih raziskav. Slednje so prednostno obravnavale preplet naravnih in družbenih dejavnikov na sredozemsko-kraškem območju treh držav, ki si delijo Istrski polotok. Pogosto so se osredotočale na političnogeografska vprašanja etnično prepletenega, razvojno pestrega in gospodarsko soodvisnega območja severnega Jadrana. Izvedene pilotne raziskave so bile deležne mednarodnega zanimanja in priznanja. Začetni dodiplomski študijski program Geografija kontaktnih prostorov je sledil tej usmeritvi in postal, glede na interes za tovrstni študij, tudi v slovenskem izobraževalnem sistemu kmalu cenjen in iskan. V obdobju, ko je bil izvajan navedeni štiriletni študijski program (2001/2002–2007/2008), je v Kopru 76 študentov dokončalo dodiplomsko izobrazbo, še 23 pa jih je uspešno zaključilo magistrski in/ali doktorski študij. V okviru soslednega »bolonjskega« študijskega programa Geografija je v letu 2010 že 27 študentov zaključilo prvo stopnjo študija.

Ključne besede Oddelek za geografijo, Univerza na Primorskem, humanistični študij, Koper/Capodistria, raziskovanje

 © 2026 Author(s) CC BY-SA https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5.3

Izpopolnjen indeks fizične ranljivosti slovenske obale

Mojca Poklar Žigante
Oddelek za geografijo, Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem · mojca.poklar@fhs.upr.si

Valentina Brečko Grubar
Oddelek za geografijo, Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem · valentina.brecko.grubar@fhs.upr.si

Dvig morske gladine kot posledica podnebnih sprememb je neizogiben in prilagajanje nanj bo v prihodnjih letih eden največjih izzivov za obalne regije. Zato je ocenjevanje in spremljanje ranljivosti obal glede na dvigajočo se gladino morja vse aktualnejše in predmet številnih raziskav. V prispevku predstavljamo nadgradnjo predhodno razvitega indeksa fizične ranljivosti slovenske obale, kjer smo uporabili novejše podatke ter izboljšali formulacijo izbranih spremenljivk. Prilagoditve so bile izvedene z namenom natančnejšega vrednotenja procesov, ki prispevajo k ranljivosti obale, zmanjšanja vsebinskega prekrivanja med posameznimi spremenljivkami ter zanesljivejše identifikacije najranljivejših obalnih odsekov. Izpopolnjen indeks fizične ranljivosti obale vključuje sedem spremenljivk: topografijo ožjega obalnega pasu, naklon morskega dna, izpostavljenost valovanju, stopnjo naravnosti ožjega obalnega pasu, prisotnost geomorfnih procesov, izpostavljenost poplavam ter širino podvodne kamnite terase. Za preverjanje ustreznosti predlagane formulacije so bile izvedene analize korelacij, multikolinearnosti in občutljivosti. Analizo in oceno ranljivosti slovenske obale glede poplav ter erozije morja smo izvedli s pomočjo geografskih informacijskih sistemov, posamezni obalni odseki pa so bili razvrščeni v pet razredov ranljivosti. Ugotovili smo, da je 9,5 % obale visoko ranljive in 4,2 % zelo visoko ranljive, kar je več od predhodne ocene fizične ranljivosti slovenske obale.

Ključne besede dvig gladine morja, abrazija, poplave, indeks fizične ranljivosti (PVI), GIS, slovenska obala

© 2026 Author(s) CC BY-SA https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5.4

Monitoring obalnih klifov na Debelem Rtiču s terestričnim laserskim skenerjem in z brezpilotnimi letalniki

Matija Zorn
Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU · matija.zorn@zrc-sazu.si

Elouan Belliard
Geodata Paris, Francija · elouan.belliard@edu.geodata-paris.fr

Mateja Breg Valjavec
Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU · mateja.breg@zrc-sazu.si

Rok Ciglič
Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU · rok.ciglic@zrc-sazu.si

Špela Čonč
Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU · spela.conc@zrc-sazu.si

Lenart Štaut
Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU · lenart.staut@zrc-sazu.si

Jure Tičar
Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU · jure.ticar@zrc-sazu.si

Za slovensko obalo so značilni flišni klifi, visoki od nekaj do več deset metrov. Ker je zanje značilna erozija, predstavljajo nevarnost za obiskovalce. Dinamika erozijskih procesov na klifih je bila v preteklosti preučena z različnimi metodami, ki kažejo, da se klifi umikajo več centimetrov na leto. Da bi erozijsko dinamiko natančneje količinsko opredelili, od decembra 2021 na Debelem rtiču vsake tri mesece izvajamo monitoring klifov na podlagi terestričnega laserskega skeniranja in fotografiranja z brezpilotnimi letalniki. To nam omogoča spremljanje prostorsko-časovnih sprememb na površini klifov. Pri laserskem skeniranju uporabljamo ročni 3R-skener Leica BLK2GO z dosegom laserskega žarka 25 m. Z njim lahko skeniramo v vse smeri in posnamemo visoko gostoto točk (2 točki/cm^2). Tako ustvarjeni 3R-oblaki točk omogočajo izdelavo 3R-modelov površja z natančnostjo do 1 cm. Poleg laserskega skeniranja uporabljamo tudi brezpilotne letalnike. Z njimi ob vsakokratnem monitoringu zajamemo več sto posnetkov s približno 70-odstotnim prekrivanjem. To nam s postopki fotogrametrije omogoča izdelavo visokoločljivostnega oblaka točk za izdelavo digitalnih modelov površja in ortofota. Tudi naši rezultati kažejo, da se klifi umikajo več centimetrov na leto, na erozijsko bolj izpostavljenih delih klifov tudi do pol metra na leto.

Ključne besede erozija, fliš, klif, LiDAR, oblak točk, Debeli rtič

 © 2026 Author(s) CC BY-SA https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5.5

Kulturne terase v Koprskem gričevju

Lenart Štaut
Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU · lenart.staut@zrc-sazu.si

Rok Ciglič
Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU · rok.ciglic@zrc-sazu.si

Ljudje kulturne terase na pobočjih gradijo, da pridobijo obdelovalne površine, zmanjšajo erozijo prsti, omogočijo strojno obdelavo in povečajo vlago v prsti. V Sloveniji je terasiranega približno 2,4 % površja, velik del od tega na območju Koprskega gričevja. Ker je približno polovica kulturnih teras zaradi opuščanja kmetijskih površin že prekrita z gozdom, jih samo z uporabo ortofoto posnetkov ne moremo zaznati. Z uporabo sodobnih geoinformacijskih metod in podatkov laserskega skeniranja površja (digitalnega modela višin) lahko hitro pridobimo informacije o površini kulturnih teras, tako na nezaraščenih kot tudi na zaraščenih površinah. V prispevku smo se osredotočili na spremembe podatkov o površinah kulturnih teras od sredine 20. stoletja do danes in na podlagi teh podatkov ugotovili, kolikšen delež kulturnih teras se je v zadnjih 60 letih opustil, zarastel, ter določili območja, kjer kulturne terase zaradi dolgotrajne opustitve niso več vidne ali pa jih z metodami daljinskega zaznavanja ne moremo več prepoznati. Osredotočili se bomo na območje Koprskega gričevja in predstavili obseg kulturnih teras glede na pretekle in sedanje podatke ter spremembe njihove zaraščenosti. S temi podatki bomo osvetlili območja, ki jih je s kulturnimi terasami preoblikoval človek, a so zaradi opuščanja kmetijstva in širjenja gozda nevidna.

Ključne besede kulturne terase, zaraščanje, GIS, LiDAR, ortofoto, Koprsko gričevje

© 2026 Author(s) CC BY-SA https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5.6

Spodbujanje gospodarske osnove italijanske in madžarske narodne skupnosti v obdobju 2017–2024

Janez Nared
Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU · janez.nared@zrc-sazu.si

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja od leta 2016 določa, da se v državnem proračunu vsako leto določijo nepovratne finančne spodbude za ustvarjanje gospodarske osnove italijanske in madžarske narodne skupnosti ter hitrejši razvoj območij, kjer živita. Sprejeta sta bila Program spodbujanja gospodarske osnove madžarske narodne skupnosti 2017–2020 in Program spodbujanja gospodarske osnove italijanske narodne skupnosti 2018–2020, sledila sta programa za obdobji 2021–2024 ter 2025–2028. Osrednji del obeh programov se nanaša na spodbujanje gospodarske osnove, pri čemer je italijanska narodnostna skupnost v obdobju 2018–2024 temu namenila 361.874,06 €, madžarska pa 2.101.137,35 €. Z analizo podatkov o poslovanju gospodarskih družb v letih 2018–2023 smo preučili spremembe pri številu zaposlenih, dodani vrednosti in prihodkih na zaposlenega ter analizirali, kakšen je bil vpliv izvajanja programov na prejemnike spodbud, pri čemer smo skupino prejemnikov spodbud primerjali s skupino preostalih podjetij v občinah z avtohtonima narodnostnima skupnostma. Ostale ukrepe obeh programov smo vrednotili s pomočjo končnih poročil ter intervjujev s predstavniki narodnostnih skupnosti in skrbnikov programov na pristojnem ministrstvu. Ključna razlika pri spodbujanju gospodarske osnove je bila, poleg višine namenskih sredstev, višina spodbude, za katero so lahko podjetniki zaprosili, kar se je na koncu odrazilo tudi v pričakovanih učinkih.

Ključne besede regionalno planiranje, regionalna politika, vrednotenje, narodnostna skupnost

 © 2026 Author(s) CC BY-SA https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5.7

Volilna geografija Slovenske Istre

Boštjan Rogelj
Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta,
Univerza v Ljubljani · bostjan.rogelj@ff.uni-lj.si

Jernej Tiran
Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU · jernej.tiran@zrc-sazu.si

Prispevek obravnava volilno geografijo Slovenske Istre z vidika prostorske in časovne analize volilnih izidov na državnozborskih ter lokalnih volitvah po osamosvojitvi Slovenije. Izpostavlja posebnosti volilnega vedenja v pokrajini ter ga primerja z rezultati na nacionalni ravni. Dodatna pozornost je namenjena prostorski razporeditvi volilne udeležbe in izidov znotraj pokrajine ter razlikam med njenimi posameznimi deli. Prispevek obravnava tudi razvoj volilne geografije Slovenske Istre skozi čas in ugotavlja, ali so se od začetka 90. let 20. stoletja do danes oblikovali novi prostorski vzorci politične podpore oz. ali so se obstoječi vzorci pomembneje spremenili. Prispevek pripomore k boljšemu razumevanju političnogeografskih značilnosti Slovenske Istre ter njenega položaja v slovenskem političnem prostoru.

Ključne besede Slovenska Istra, volitve, volilna geografija, volilna udeležba, volilni izidi

© 2026 Author(s) CC BY-SA https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5.8

Vloga urbanih modrih površin pri zagotavljanju dobrega počutja in blaginje ljudi: primer Obmorskega parka Žusterna

Katarina Polajnar Horvat
Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU · katarina.polajnar@zrc-sazu.si

Dan Podjed
Inštitut za slovensko narodopisje, ZRC SAZU · dan.podjed@zrc-sazu.si

Daniela Ribeiro
Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU · daniela.ribeiro@zrc-sazu.si

Marko Senčar Mrdaković
Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU · marko.sencar-mrdakovic@zrc-sazu.si

Aleš Smrekar
Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU · ales.smrekar@zrc-sazu.si

Lenart Štaut
Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU · lenart.staut@zrc-sazu.si

Tako kot zelene tudi modre površine blažijo negativne antropogene vplive na okolje, omogočajo rekreacijo in sprostitev ter so eden najbolj estetskih elementov pokrajine. Zaradi urbanizacije in segrevanja ozračja je nujna prilagoditev mestnega prostora, ob teh procesih pa postaja uporaba mestnih zelenih in modrih površin vse pomembnejša. Namen temeljnega projekta BLUE je preučiti vlogo mestnih modrih površin v Sloveniji pri izboljšanju zdravja in dobrega počutja prebivalcev, blaženju učinkov podnebnih sprememb ter s tem izboljšanju kakovosti okolja. V prispevku se bomo osredotočili na nedavno prenovljeno (ob)morsko modro urbano površino, Obmorski park Žusterna. Glavni namen raziskave je ugotoviti, kdo obiskuje izbrano urbano modro površino, s kom jo obiskuje, kaj obiskovalci najpogosteje počnejo na njej in kdaj. Poleg tega želimo ugotoviti odnos ljudi do izbrane modre površine, pri čemer se osredotočamo na pogostost obiska, način dostopa, dejavnosti, ki jih obiskovalci izvajajo na njej, ter želje in usmeritve prihodnjega razvoja. S kombinacijo metod kartiranja v aplikaciji ArcGIS Field Maps ter vprašalnika bomo osvetlili različne vidike: kako Obmorski park Žusterna vpliva na človekovo počutje in blaginjo, katere dejavnosti v parku prevladujejo in kakšna so pričakovanja obiskovalcev glede njegovega prihodnjega razvoja.

Ključne besede urbana modra površina, dobro počutje, blaženje podnebnih sprememb, kulturne ekosistemske storitve, na naravi temelječe rešitve, obnovitvena okolja, Obmorski park Žusterna

 © 2026 Author(s) CC BY-SA https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5.9

Javni prostor kot prizorišče družbenih inovacij in soočanja s konflikti v zgodovinski urbani pokrajini Kopra

Marko Senčar Mrdaković
Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU · marko.sencar-mrdakovic@zrc-sazu.si

Prispevek na podlagi rezultatov doktorske raziskave ponuja kritično refleksijo o upravljanju zgodovinske urbane pokrajine Kopra. Metodološko raziskava temelji na kombinaciji etnografskega kvalitativnega pristopa ter kvantitativne analize, izvedene z vprašalnikom. Teoretsko izhodišče temelji na razumevanju konfliktov kot konstitutivnega elementa demokratičnih procesov. Namesto njihovega izključevanja ali depolitizacije zagovarja aktivno vključevanje sporov v procese pogajanj in odločanja, saj prav soočanje različnih interesov, perspektiv in vrednot odpira prostor za družbene inovacije. Analiza se osredotoča na primere družbenih inovacij v Kopru, ki konflikte vključujejo v demokratične procese pogajanj ter odpirajo nove in nepričakovane prostore participacije. V zaključku prispevek ponuja refleksijo o upravljanju družbenih neenakosti skozi perspektivo pravičnega javnega prostora. Pri tem razlikuje med proceduralno pravičnostjo, ki naslavlja razmerja moči med odločevalci in uporabniki prostora (neenakost »zgoraj – spodaj«), priznavalno pravičnostjo, ki se nanaša na vključevanje različnih družbenih skupin (neenakost »mi – oni«), distributivno pravičnostjo, povezano s prostorsko razporeditvijo virov in priložnosti (neenakost »tukaj – tam«), ter etiko skrbi in obnove, ki odpira vprašanja medgeneracijske odgovornosti in trajnostnega upravljanja urbanega prostora (neenakost »danes – jutri«).

Ključne besede javni prostor, družbene inovacije, konflikti, participacija, zgodovinska urbana pokrajina

© 2026 Author(s) CC BY-SA https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5.10

Črnokalski viadukt in spodbujen promet

Matej Gabrovec
Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU · matej@zrc-sazu.si

Nova infrastruktura ne skrajša le potovalnih časov obstoječim potnikom, ampak tudi vzpodbudi nova potovanja. Le-ta imajo po eni strani negativne okoljske učinke, po drugi pa imajo prebivalci zaradi krajših potovalnih časov na voljo širši nabor storitev. Dolgoročno pa se zaradi povečanja prometa pojavijo novi zastoji na najšibkejših delih omrežja, potovalni časi lahko tako ponovno dosežejo ali celo presežejo tiste pred izgradnjo nove infrastrukture. Z izgradnjo črnokalskega viadukta leta 2004 se je skrajšal potovalni čas med Slovensko Istro in Ljubljano, kar je Istranom omogočilo dnevno potovanje na delo v Ljubljano, v manjši meri pa se je vzpostavil tudi tok dnevnih vozačev v nasprotni smeri. Odpira pa se vprašanje, ali nova infrastruktura bolj koristi prebivalcem Istre ali prebivalcem osrednje Slovenije oz. ali pospešuje skladnejši regionalni razvoj ali morda centralizacijo države. V zadnjih letih je bil med Ljubljano in Koprom vzpostavljen tudi javni avtobusni promet po avtocesti v približno enournih intervalih. Analizirali smo strukturo potnikov in tudi s tega vidika ocenjevali gospodarske ter socialne učinke izboljšanega javnega prevoza.

Ključne besede spodbujen promet, javni potniški promet, dnevna mobilnost, črnokalski viadukt

 © 2026 Author(s) CC BY-SA https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5.11

Dostopnostno kartiranje Parenzane: analiza dostopnosti prostora za vključujoči in trajnostni turizem na prostem v čezmejni Istri

Mateja Breg Valjavec
Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU · mateja.breg@zrc-sazu.si

Nataša Kolega
Rubin geoinformatika d.o.o. · natasa.kolega@gmail.com

Istra svoj razvoj že desetletja gradi na turizmu, ki lokalnemu prebivalstvu prinaša številne razvojne priložnosti, hkrati pa zaradi naraščajočega števila obiskovalcev in prepočasnega prehoda destinacije k trajnostnim oblikam turizma povzroča vse izrazitejše okoljske ter družbene pritiske. Pomembno razvojno priložnost predstavlja Parenzana, nekdanja ozkotirna železniška proga med Poreč̌em in Trstom, ki je danes urejena kot čezmejna kolesarsko-pohodniška pot. Nanjo se navezuje bogata tehniška, kulturna snovna in nesnovna dediščina Istre. Zaradi železniškega izvora, razmeroma majhnih naklonov in poteka skozi raznoliko istrsko pokrajino ima značilnosti zelene poti (angl. *Greenway*) ter velik potencial za razvoj vključujočih doživetij. Prispevek predstavlja celosten metodološki pristop, ki na primeru slovenske in hrvaške Istre povezuje prostorske analize dostopnosti za osebe z gibalno oviranostjo, dostopnostno kartiranje in interpretacijsko načrtovanje. Glavni namen raziskave v okviru potekajočega projekta IstraECOinclusive (Interreg Slovenija-Hrvaška) je na podlagi terenskega dela, GIS-analiz in javno dostopnih prostorskih podatkov prepoznati ter kartografsko prikazati conacijo Parenzane z opredelitvijo različnih stopenj dostopnosti, kar bo podlaga za pokrajinsko načrtovanje vključujoče in trajnostne rabe Parenzane v Sloveniji ter na Hrvaškem. Predlagane rešitve bodo preverjene v sodelovanju z lokalnimi deležniki, s fokusnimi skupinami in z osebami z različnimi oviranostmi, s čimer bodo uporabniki vključeni tudi v načrtovanje in vrednotenje končnih rešitev, ki bodo implementirane pri vzpostavitvi čezmejne mreže interpretacijskih izobraževalno-doživljajskih centrov, poligonov in točk, tematsko povezanih s Parenzano in 14 kriteriji trajnosti.

Ključne besede dostopnostno kartiranje, vključujoča kartografija, dostopne geovizualizacije, Parenzana, Istra, zeleni prehod, trajnostni turizem

© 2026 Author(s) CC BY-SA https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5.12

Zavarovana območja Slovenske Istre med naravovarstvom in izzivi turizma: primer Krajinskega parka Strunjan

Simon Kerma
Fakulteta za turistične študije – Turistica, Univerza na Primorskem · simon.kerma@fts.upr.si

Mojca Poklar Žigante
Oddelek za geografijo, Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem · mojca.poklar@fhs.upr.si

Miha Koderman
Oddelek za geografijo, Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem · miha.koderman@fhs.upr.si

Slovensko Istro zaznamuje izjemno prepletanje naravnih danosti in človekove dejavnosti, kar se odraža v značilnih potezah te obsredozemske pokrajine med Tržaškim zalivom in Kraškim robom. Slovenska Istra ima zaradi svojih posebnosti več zavarovanih območij, upravljavca pa imajo štiri: Naravni rezervat Škocjanski zatok, Krajinski park Sečoveljske soline, Krajinski park Debeli rtič ter Krajinski park Strunjan. Obravnavano območje Krajinskega parka Strunjan, ustanovljenega leta 1990, je edino slovensko zavarovano območje, ki vključuje tako kopenski kot morski del (skupaj 428,6 ha). Zanj so značilni flišna podlaga, do 80 m visoki klifi, soline, laguna Stjuža in bogata biotska raznovrstnost. Upravlja ga javni zavod, ki se sooča z izzivi zaradi velike obiskanosti – letno park obišče med 300.000 in 500.000 obiskovalcev, večinoma v poletnih mesecih. Turistična infrastruktura vključuje okrog 50 nastanitvenih obratov s skoraj 1.500 ležišči. Upravljavec spodbuja trajnostne oblike turizma, ozaveščanje obiskovalcev in sodelovanje z lokalno skupnostjo. Ključni izzivi ostajajo neustrezni oz. neusklajeni prostorski akti, pomanjkljivo varovanje kulturne dediščine, prekomerno parkiranje v poletnih mesecih, nezakoniti posegi v obrežje in sezonska preobremenjenost obiskanosti. Perspektive vključujejo širitev morskega rezervata, izboljšanje trajnostne mobilnosti, okrepitev blagovne znamke parka in večjo vključenost lokalnih deležnikov.

Ključne besede Slovenska Istra, Krajinski park Strunjan, zavarovana območja, upravljanje, trajnostni turizem

 © 2026 Author(s) CC BY-SA https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5.13

Dnevi dejavnosti v Slovenski Istri

Franc Malečkar
Zavod Prokras · franci.maleckar@gmail.com

Poznavanje območja med Socerbsko-Podgorskim in Bujskim krasom je zajeto v predmetih od geografije in biologije do zgodovine na vseh ravneh. Geografsko sintezo znanj o krajini lahko predstavimo učeči se mladini med dnevi dejavnosti. V okviru Centra šolskih in obšolskih dejavnosti smo pregledali učne načrte in poiskali možnosti, katere vsebine bi lahko predstavili na aktiven način na ekskurzijah. Tako se na Bregu ne podamo le v podzemlje, ampak imamo možnost razgledati se preko skoraj celotnega Tržaškega zaliva in doživeti razliko med kraškim ter fluvialnim površjem. V strunjanskem krajinskem parku so izpostavljeni tipi obal, strukturno površje in temu prilagojena dejavnost človeka. Slednje doživimo tudi na graničarski poti na Miljskem polotoku. Marikulturo lahko dosežemo na kanujih, Istro z morske strani pa doživimo z ladje na poti med Izolo in Piranskim zalivom. Na poti skozi koprsko pristanišče nimamo prilike odkriti le njegovo izgradnjo in dejavnosti, ampak tudi specifične poklice. Možnosti šolanja za pomorce so v praksi predstavljene v simulatorju plovbe v Portorožu na Gimnaziji, elektro in pomorski šoli Piran. Učenci in dijaki spoznanja vnašajo v učne liste, kar omogoča evalvacijo v razredu.

Ključne besede aktivno spoznavanje krajine, dnevi dejavnosti, tipi obal, strukturni relief, človekove dejavnosti

© 2026 Author(s) CC BY-SA https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5.14

Meritve minimalnih temperatur v Slovenski Istri

Darko Ogrin
Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta,
Univerza v Ljubljani · darko.ogrin@ff.uni-lj.si

Meritve minimalnih temperatur v različnih konkavnih oblikah Slovenske Istre (spodnji in zgornji deli dolin, vale, kraške kotanje) potekajo bolj ali manj kontinuirano okoli 20 let. Vpogled v meritve s klasičnimi minimalnimi termometri in z digitalnimi registratorji temperature kaže na razvoj močnih temperaturnih obratov. Tedaj se lahko temperature v kraških kotanjah Slavnika in Čičarije ter v valah na prehodu kraškega v flišni del ob snežni odeji in dobrih pogojih za radiacijsko ohlajanje površja spustijo od –15 do –20 °C, v zaprtih, zgornjih delih dolin večinoma od –10 do –15 °C, ob izteku dolin v morje pa do –10 °C. Običajna razlika glede na temperature v toplem pasu je 4 do 6 °C, izjemoma tudi 10 °C ali več.

Ključne besede temperaturni obrat, minimalne temperature, radiacijski tip vremena, konkavne oblike površja

 © 2026 Author(s) CC BY-SA https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5.15

Umeščanje v prostor in krasoslovne raziskave med gradnjo 2. tira Divača-Koper

Mitja Prelovšek
Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU · mitja.prelovsek@zrc-sazu.si

Martin Knez
Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU · knez@zrc-sazu.si

V okviru vzpostavitve nove železniške povezave med Divačo in Koprom smo krasoslovci sodelovali tako med umeščanjem železniške infrastrukture v prostor kot tudi med samo gradnjo. Pri umeščanju v prostor smo si z ostalimi strokovnimi službami prizadevali za poseg, ki bi čim manj prizadel ranljivo kraško okolje med Divačo in Črnim Kalom. Pri tem smo na podlagi izmerjenih jam prvotno traso premaknili izven območja beško-ocizeljskega jamskega sistema, ocenili zakraselost vzdolž trase, število in dimenzije pričakovanih jam ter opredelili scenarije presekov predora s kraškimi jamami z ukrepi za njihovo premoščanje. V času gradnje smo opravljali krasoslovni nadzor, ki je obsegal identifikacijo in dokumentiranje na novo odkritih kraških pojavov, predvsem jam, kot tudi pripravo predloga njihovega naravovarstveno sprejemljivega in tehnično izvedljivega premoščanja. Ključna je bila tudi napoved jam, ki smo jo izvajali s krasoslovno analizo georadarskih posnetkov 100 m dolgih vrtin pred čelom predora. Število napovedanih (110) in odkritih jam (99), njihove dimenzije in lokacije so se relativno dobro ujemali s pričakovanimi. Posebno pozornost smo namenjali vodnim jamam, kjer smo s premostitvami želeli ohraniti naraven pretočni režim ter čim manjši vpliv na kakovost voda. Jame smo izmerili v 3D-tehniki in jih s praktično geodetsko natančnostjo postavili v prostor. Za vsako jamo sta bila pripravljena načrt in opis, vzpostavljena je bila tudi foto- in videodokumentacija.

Ključne besede matični kras, 2TDK, predor, krasoslovni nadzor, Divača, Koper

© 2026 Author(s) CC BY-SA https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5.16

Spreminjanje vodnatosti in prenosa sedimentov rek Slovenske Istre

Florjana Ulaga
Agencija Republike Slovenije za okolje · florjana.ulaga@gov.si

Vpliv podnebnih sprememb na količino razpoložljive vode ter vpliv antropogenih posegov v vodno okolje spremljamo tudi z analizo količinskega stanja rek. Vodnatost rek Slovenske Istre se opazno spreminja. Meritve kažejo na vse pogostejša odstopanja od dolgoletnega povprečja, pri čemer se pogosteje pojavljajo ekstremno suha leta, v zadnjih 15 letih so bila takšna štiri, medtem ko je bilo v istem obdobju pet nadpovprečno vodnatih let. Poleg teh odklonov zaznavamo tudi vse pogostejše hitro in izrazito naraščanje vodnatosti rek, kar ima praviloma neugodne posledice tako za biodiverziteto vodnih ekosistemov kot tudi za infrastrukturo in naselja. Takšni procesi se odražajo v spremenjenih pretočnih režimih rek Slovenske Istre, z vse večjimi razlikami pretočnih količnikov med poletnim in zimskim obdobjem. Spremembe v letno prenesenih količinah suspendiranih snovi iz rek v morje, ki predstavljajo kazalnik erozivnosti vodozbirnih območij, dodatno opozarjajo na pomemben geografski vidik, ki mu bo v prihodnje treba nameniti večjo pozornost.

Ključne besede vodnatost rek, prenos sedimentov, pretočni režim, suho leto

 © 2026 Author(s) CC BY-SA https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5.17

Ranljivost okolij Mestne občine Koper in Občine Ankaran z vidika zraka ter kopenskih voda

Valentina Brečko Grubar
Oddelek za geografijo, Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem · valentina.brecko.grubar@fhs.upr.si

Adrijana Perkon
Oddelek za geografijo, Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem · adrijana.perkon@fhs.upr.si

Prispevek predstavlja rezultate ocenjevanja nosilnosti, obremenjenosti in ranljivosti okolij Mestne občine Koper in Občine Ankaran z vidika zraka ter kopenskih voda. Metka Špes, Dejan Cigale, Barbara Lampič, Karel Natek, Dušan Plut in Aleš Smrekar so leta 2002 objavili *Študijo ranljivosti okolja* (Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU), v kateri so obravnavali vse štiri pokrajinske sestavine, naša raziskava pa je zajela le zrak in kopenske vode, kjer smo predvidevali večje spremembe. Pregledali smo kazalnike za ocenjevanje in jih v manjši meri posodobili, saj smo želeli ohraniti primerljivost s predhodnimi ocenami. Pri zraku smo med kazalnike dodali hrup, svetlobno onesnaževanje, število delovno aktivnega prebivalstva ter oddaljenost od občinskega središča, pri kopenskih vodah smo prevrednotili kazalnik površina vodozbirnega zaledja ter dodali značaj vodnega odtoka in rabo tal kot pokazatelj intenzivnosti kmetijstva. Primerjava rezultatov s predhodno študijo kaže podobne ocene nosilnosti pri zraku, pri vodah pa se le-te precej razlikujejo. Tako pri zraku kot vodah so opazne razlike pri ocenah dosežene stopnje obremenjenosti okolja. V skoraj treh desetletjih so se, zlasti v pokrajinskoekoloških enotah bližje morju, povečali gostota poselitve in prometa, priključenost na kanalizacijsko omrežje in čiščenje odpadnih voda, k spremenjenim ocenam pa so prispevali tudi upoštevani dodatni kazalniki.

Ključne besede študija ranljivosti okolja, zrak, kopenske vode, nosilnost, obremenjenost, pokrajinskoekološke enote, Mestna občina Koper, Občina Ankaran

© 2026 Author(s) CC BY-SA https://doi.org/10.26493/978-961-293-610-5.18

Založba Univerze na Primorskem
University of Primorska Press
www.hippocampus.si